

QR-kod till hemsidan där information finns om de fastigheter som har informationsskylt.

Det var fest i byn då Vallösa kyrka invigdes första advent 1882. Den byggdes enligt den tidens stilblandade ideal, inspirerad av både romansk och gotisk stil. Kyrkogården har än idag bevarat mycket av karaktären från det sena 1800-talet – med trädkrans, grusade gångar och gravplatser med omgivande buxbomshäckar. Släkten Kurcks gravplats har ett speciellt kulturhistoriskt värde, dels genom sin placering intill kyrkans södra entré och dels genom friherre Arwid Kurcks donationer till kyrkan. Ett exempel: den vackra, snidade predikstolen från 1630-talet som ursprungligen stod i Borsöe kapell vid Marsvinsholms slott.

Det fanns en begynnande framtidstro då 1900-talet stod för dörren. Vallösa växte snabbt. Skolan byggdes 1847, en lanthandel startade intill kyrkan 1882 och olika hantverkare öppnade verksamhet – som exempelvis en smedja mitt i byn. Bara några år tidigare, 1874, hade "Grevebanan" invigts som passerade grannbyn Ryнге på sin väg mellan Ystad och Malmö. Ryнге fick egen station 1892. Före fryssboxen o frysskåpets tid fanns möjlighet att ha en andel i fryshuset, det fanns ett vid smedjan och ett vid inkörseln till Madängsvägen. Runt Vallösa utbreder sig ett mjukt kuperat odlingslandskap, präglad av storgodsdriften, kännetecknat av vidsträckta åkrar och alléer. Lämplig jordmån och tillgång på betesmark har varit viktigt och området har brukats alltsedan stenåldern. I Vallösas närhet finns de stora slotten Marsvinholm, Charlottenlund, Bergsjöholm och Ruuthsbo. Adelsägda gods som allt sedan medeltiden präglad bygden. I början av 1400-talet delades Vallösa i två – Norra och Södra Vallösa. Ortsnamnet Vallösa kan härledas till "vattensamling" och skrevs i äldre tider som "Wattnalosne". I bygden fanns många mossar och kärr i det kuperade landskapet som förklarar namnet.

Vallösa ingår i det naturgeografiska området "Södra Skånes slättbygder" och utpekats som särskilt värdefull kulturmiljö av Länsstyrelsen.

Karlsborgs kvarn 1855-1952. Foto troligen från 1920-talet.

Ett par kuriositeter i och kring byn:

Carlsborgsgården. 1837 ansöker storgodset Ryнге gårds ägare, kommerserådet Carl Martin Lundgren, om att ändra Norra Vallösas namn till Karlsborg. Han byggde en stor fyrlängad gård strax väster om Norra Vallösa som döptes till Carlsborgsgården. Det var en enorm byggnad – södra delen mätte 72 meter på längden och var över 17 meter bred. Gården finns inte längre. Det enda som finns kvar är byns namn, Karlsborg, dock stavat med K i stället för C.

Karlsborgs kvarn uppfördes 1855 på en kulle bakom gården Karlsborg 21, vägen mellan Vallösa och Katslösa. Kvarnmaskinen kunde köras med en råoljemotor på 20 hästkrafter. Kvarnen brann ner 1952.

Pernillebacken Pernilla Jönsson var född 1861 och bodde i hela sitt liv i ett hus på backen norr om vägen från Vallösa till Katslösa på Karlsborg 9. Hon var anlitad i byn för diverse hushållsarbete och barnpassning. Huset finns inte kvar längre men Pernilla gav namnet till Pernillebacken.

Fakta har bl.a. hämtats från Ljunits och Herrestads Hembygdsförening, böcker skrivna av Peter Larsson, bevarandeprogram för byar i Ystads kommun (publicerad 1985), Ljunits o Herrestads skolor (publicerad 1992) samt intervjuer. Tavlornas innehåll har gjorts ideellt av medlemmar i Sjörup-Vallösa byalag. Tryckningen är gjord av Ystad-Tryck AB och tavelstativen är gjorda av Sven Sjöstedts smide i Sjörup. Kostnaderna har finansierats av Ystad kommun (Fokus på byarna) och sponsorer. Komplettering av uppgifter kan lämnas via byalagets hemsida – www.sjorupvallosabyalag.se

Flygfoto 1956 KM 85976.11665, fotografier tillhör Kulturen Lund.

Punkterna på kartan visar historiska fastigheter/platser.

